

Tuovicast #16 – Vapaus valita oma kohtalomme – mitä on kansallinen turvallisuus /vieraina Valtteri Vuorisalo ja Saana Nilsson

Jakson litterointi

"Tervehdys taas kaikille kuuntelijoille Tuovicastista! Minä olen Eeva Koivunen ja olen täällä jälleen juontajaparini Ari Evwarayen kanssa," Eeva aloittaa.

"Tervehdys kaikille!" Ari toteaa.

"Viime jaksossa puhuttiin ministeri Ohisaloon ja Sitran yliasiamies Jyrki Kataisen kanssa sisäisen turvallisuuden tuoreesta selonteosta, sen maalaamasta turvallisuuden tulevaisuuskuvasta ja muun muassa Suomen turvallisuuteen keskeisimmin vaikuttavista megatrendeistä ja muutosvoimista. Tällä kertaa jatketaan hieman tällä samalla polulla, eli puhutaan edelleen turvallisuuden muutoksesta ja isoista kehityskuluista. Tällä kertaa käytetään kuitenkin hieman erilaista linssiä tämän muutoksen tarkasteluun, eli jakson aiheena on Suomen kansallinen turvallisuus," Eeva jatkaa.

"Minulla on ilo toivottaa tervetulleeksi yhteiskuntatieteiden tohtori Valtteri Vuorisalo, joka aloitti viime kesänä Tampereen yliopiston uudessa kansallisen turvallisuuden ja turvallisuuspolitiikan työelämäprofessorin tehtävässä. Tervetuloa, Valtteri!" Eeva sanoo.

"Kiitos, ilo olla täällä," Valtteri vastaa.

"Lisäksi toivotan tervetulleeksi Suojelupoliisin yhteiskuntasuhteiden päällikkö Saana Nilssonin, jonka osateistä saattaa hyvinkin tuntea SUPOn oman podcastin, Supodin äänenä. Tervetuloa Tuovicastiin Saana. Olet meidän ensimmäinen supolainen täällä, kiitoksia kun pääsit mukaan," Eeva sanoo.

"Kiitos, kiva olla täällä!" Saana vastaa.

"Tuovicastissa käsitellään sisäisen turvallisuuden eri teemoja ilmiölähtöisesti, ja me puhumme paljon ihan arjen turvallisuudesta, kuten onnettomuuksista, tapaturmista, turvallisuuden tunteesta... Konkreettisista asioista, jotka liittyvät yksilöihin. Te toimitte työssänne hieman toisella turvallisuuden tasolla, eli kansallisen turvallisuuden pelikentillä. Vielä joitakin vuosia sitten "kansallinen turvallisuus" oli jotain, mistä kuuli amerikkalaisissa toimintaelokuvissa ja vastaavissa. Kertoisitteko meille, mitä kansallinen turvallisuus on?"

"Kumpi ehtii ensin? No ehkä Suojelupoliisin näkökulmasta kansallisella turvallisuudella tarkoitetaan tavoitetta suojata kansakuntaa ja valtiota kaikkein vakavimmilta uhkilta, esimerkiksi terrorismilta ja vakoilulta. Eli meille se tarkoittaa demokratian ja yhteiskunnan ja kansalaisten suojaamista," Saana vastaa.

"Olen samaa mieltä, mutta lähdän ehkä purkamaan sitä hieman eri kautta. Eli jos me mietitään mitä kt on, niin lähdän siitä että meillä on kansallisvaltio, niin kansallinen turvallisuus on sen kansallisvaltion turvallistamista. Ja mitä se sitten tarkoittaa on se, että kansallisvaltio koostuu kansasta, joka on sinä, minä ja me kaikki, ja se konkretisoituu siinä, että me saamme itse valita mitä me tehdään kaikissa tilanteissa, mahdollisimman pitkälle. Pian päästään filosofisiin keskusteluihin siitä, kuinka paljon ihminen ylipäätään voi omasta toiminnastaan valita, mutta se olkoon se tavoite tässä. Eli säilytetään meidän toimivaltainen itsenäisyys," Valtteri sanoo.

"Minulla palautuu opiskelua ajoilta mieleen valtion tunnusmerkit, eli valtiolla on se maantieteellinen alue, pysyvä väestö, toimiva hallinto. Niitä on muitakin, ristiriitaisempia tunnusmerkkejä, mutta ehkä kysymys on siitä, että kansallisen turvallisuuden uhat ovat sellaisia, jotka uhkaavat sitä valtion suvereniteettia. Perinteisesti ollaan ajateltu, että se on ulkopuolelta tuleva aseellinen hyökkäys esimerkiksi, mutta nyt uhkakuvien ja meidän siihen liittyvän ymmärryksen moninaistuessa voidaan ajatella, että terrori-isku voi uhata meidän toimivaa hallintoa tai päätöksentekojärjestelmää. Onko kansallisessa turvallisuudessa

pohjimmiltaan kyse siitä, että on *olemassa* valtio jossa voidaan nauttia erilaisista turvallisuuksista, arjen turvallisuudesta, sisäisestä turvallisuudesta, toimivasta oikeusjärjestelmästä, palveluista ja niin pois päin?” Ari kysyy.

”Kyllä, ja kaikki turvallisuudethan kietoutuvat toisiinsa eikä niitä voi edes erottaa toisistaan. Se näkyy ihan konkreettisesti myös Suojelupoliisin toiminnassa. Esimerkiksi terrorismi on Suomessa aika uusi ilmiö kuitenkin, jos verrataan vaikka muihin maihin. Aiemmin, jos mietitään Supon yhteistyötä, vaikka muiden viranomaisten kanssa liittyen terrorismiin, niin siellä näkyvät ne tietyt kuten poliisi ja KRP. Mutta nyt me olemme havainneet, että meidänhän täytyy tehdä yhteistyötä myös lastensuojelun ja koulupuolen kanssa. Nämä ilmiöt ovat niin kietoutuneita toisiinsa, että ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin tehdä yhdessä töitä. Minusta nämä kaikki turvallisuuden osa-alueet linkittyvät vahvasti toisiinsa,” Saana pohtii.

”Juuri näin. Minulla on ollut tapana sanoa, että turvallisuus on niin kompleksi, että kukaan meistä ei voi tehdä sitä yksin. Mutta haluaisin vielä jatkaa, että mehän puhuimme uhkalähtöisesti äsken. En missään nimessä vähättele sitä ollenkaan, mutta jos palataan alkuperäiseen määritelmäni siitä, mitkä asiat vaikuttavat kykyymme valita, niin toki uhka estää meidän kykyämme valita, mutta niin myös meidän arjen valinnat ja erilaiset suhteet mitä solmitaan. Monesti menemme siihen uhkavektoriin, mikä on tärkeää, mutta kuten Sun Tzu sanoi, ja kun kuolleita ajattelijoita pitää podcastissa siteerata vähintään kerran niin olkoon se tämä, että ‘tunne vihollisesi’, niin se miten se jatkuu on minusta äärimmäisen tärkeä: ‘niin kuin tunnet itsesi’. Ja mehän monesti tässä uhka-ajattelussa keskitymme tuntemaan sen toisen, mutta meidän pitäisi laittaa energiaa myös siihen keitä me olemme, mitkä meidän keinot ja rajoitukset ovat, ja mitkä meidän aiemmat valintamme ovat sellaisia jotka ohjaavat toimintaamme tänään. Jotkut ovat sellaisia, joista emme pääse enää irti,” Valtteri toteaa.

”Tuo on äärimmäisen mielenkiintoista, koska mekin olemme miettineet tuota uhka-ajattelua ja sitä ”vanhakantaista” uhkakuva-ajattelua, että pitäisikö siitä siirtyä jo seuraavaan vaiheeseen. Erityisesti olemme miettineet, että kun ajattelu on uhkakeskeistä niin vaarana on, että uhkia torjutaan silloissa. Mehän viipaloimme sitä riskimaailmaa, mutta mikä on se riskien yhteisvaikutus? Olemme ehkä siirtymässä enemmän siihen, että pitää analysoida ja ennakoida sitä kompleksista ympäristöä,” Saana pohtii.

”Mehän olemme myös sisäministeriössä miettineet sitä, että uhkalähtöisestä lähestymistavasta turvallisuuteen pitäisi päästä siihen, että nähdään laajemmin niitä kysymyksiä kuin vain uhkien kautta, mutta mistä uskotte, että se uhkalähtöisyys johtuu? Tai miksi se on niin voimakas?” Eeva kysyy.

”Helppo vastaushan on lähteä ihmisen perusluonteeseen ja siihen, kuinka meidät on koulutettu aikojen alusta tunnistamaan meille uhkia. Mutta jos fiilistelee vähän historiaa, niin aikaisemmin uhat ovat olleet siiloutuneempia. On ollut helpompaa ajatella niitä tiettyjen lokeroiden sisällä. Se mikä on muuttunut, on sen keinovalikoiman kasvu teknologian kehityksen myötä, mutta myöskin ilmiöiden keskinäisriippuvuuden intensiteetti, myöskin teknologian kehityksen myötä. Teknologian kehitys on minun lempilapseni, siksi käännän kaiken siihen,” Valtteri naurahtaa.

”Jos käännän tuota hieman provokatiivisesti tuota keskinäisriippuvuutta, niin voisi sanoa että ihmisten kokemukset palvelut ja hyödykkeet ovat yhä vähemmän riippuvaisia valtiosta. On tiettyjä lähipalveluita, joita tarvitsemme, mutta se pystynkö katsomaan Netflixiä tai kuluttamaan uutisia, tai jos suomalainen nykyään lähtee ulkomaan matkalle niin hän on tietoverkkojen kautta yhteydessä Suomeen... Takaisin siihen provokaatioon, onko kansallisen turvallisuuden merkitys pienemässä nyt kun olemme vähemmän riippuvaisia siitä kansallisvaltiosta? Tämä on tietysti provokatiivinen kysymys.

”Ja provosoiduin! Koska olen niin samaa mieltä. Ja tämä on äärimmäisen tärkeä keskustelun paikka. Elämme tilanteessa, jossa valtio on ristiriitaisten dynamiikkojen kanssa. Valtio on hitaan ja nopean muutoksen risteyksessä. Siinä syntyy kitkaa ja uusia uhkavektoreita. Samaan aikaan valtio on teknologian

kehityksen myötä konvergenssin eli asioiden yhdistymisen ja divergenssin eli asioiden hajautumisen ristipaineessa, mikä tekee tulevaisuuden ennustamisesta taas astetta vaikeampaa. Valtio *by-design* on suunniteltu hitaaseen muutokseen, siinä on demokratian varmistamisen etuja, että asiat eivät tapahdu hirvittävän nopeasti. Mutta ihmisten käyttäytymistä ohjaavat uudet teknologiat ja niitä tosiasiallisesti hallinnoivat standardit kehittyvät nopeasti. Jolloin ollaan tilanteessa, jossa ihmisen toimintaa tosiasiallisesti ohjaava asia, aikaisemmin lainsäädäntö ja valtion rooli, on nykyään monikansallisen yrityksen rooli. Markkinavoimat. Ja valtio ei pysty lainsäädännöllisesti sellaiseen muutostempoon, koska se on suunniteltu sellaiseksi. Jos puhutaan teknologiasta, konvergenssista ja divergenssistä, niin tuo on erinomainen esimerkki siitä, kuinka asiat hajautuu nykypäivänä. Toisaalta teknologia yhdistää asioita esimerkiksi kännykässä on puhelin ja tekstinkäsittely ja ties mitä, mutta samalla asiat hajautuu. Esimerkiksi finanssisektori hajautuu, on kryptovaluuttaa ja muuta, identiteetti hajautuu, digitaalinen identiteetti ja lojaliteetti-identiteetti. Ja valtio, joka perustuu siihen, että ollaan konvergoitu kansa, niin siinä on valtiolla tekemisen paikka. Ja nyt esitän itselleni kysymyksen, että mitä tässä nyt tehdä? Itse peräänkuuluttaisin kyllä rehellistä ja avointa keskustelua a) tilanteesta ja b) siitä mihin halutaan mennä.

"Minulle tulee mieleen Supolta yksi esimerkki. Vähän aikaa sitten oli alhaalla Whatsapp, niin meillä tuli melkein nyrkkitappelu ruokalassa kun mietimme, ovatko Whatsapp ja Facebook ja tämän tyyppiset kriittistä infraa vai eivät. Osa oli sitä mieltä, että ei, ja osa sitä mieltä, että ei. Mitä mieltä sä olet?" Saana kysyi Valtterilta.

"Mä olen ehdottomasti sitä mieltä, että se data siellä sisällä on kriittistä infraa," Valtteri toteaa.

"Tuo on juuri mitä tähän rustasin, että se tieto on kriittistä infraa. Ja mekin kun mietittiin uutta strategiaa niin todettiin, että haluamme tuottaa luotettavaa tietoa," Saana sanoo.

"Nyt jos mietitään mitä maailmanpolitiikassa tapahtuu tällä hetkellä ja datan rooli ja se latte termi että 'data on uusi öljy', jota ensin inhosin mutta nykyään rakastan itseasiassa. Koska voidaan miettiä mikä on ollut öljypolitiikka ja kansainvälisen politiikan voimankäytön rationaliteetti öljypolitiikassa, niin kysymys seuraa että mikä sitten on datapolitiikassa väkivaltakoneiston aktivoituminen tulevaisuudessa. Me kaikki tiedämme mitkä ovat öljyntuottajamaat, mutta jos data on vallan lähde ja uusi valuutta niin eikö meidän silloin pitäisi tietää missä se sitten on? Ja aika nopeastihan havaitaan että se on Kiina tai USA-pohjaisissa yrityksissä, ja aika nopeasti huomataan että sitä ei ole EU:ssa," Valtteri sanoo.

"Siitä mitä Valtteri sanoit aiemmin, puhuit valtinnasta ja valtion kyvystä valita. Mutta voisiko ajatella, että kansallisen turvallisuuden tehtävä ja merkitys yksilön näkökulmasta on turvata niitä valinnan mahdollisuuksia, että mä pystyn käyttämään sitä Netflixia siellä kotona, että voin käydä kaupasta ostamassa ruokaa..."

"Tai ettei mikään monikansallinen yritys tule viemään sitä mun dataa?" Eeva kysyy.

"Ettei välttämättä, ja joo samanaikaisestihan se monikansallinen yrityshän on se, mitä minä haluan, ja tarvitsen sitä palvelua, mutta sen turvaaminen, että minulla on niitä erilaisia valinnan mahdollisuuksia jatkossakin. Saana, puhuit demokratiasta ja Supon mission kytkeytymisestä siihen, että on avoin ja vapaa yhteiskunta, missä yksilöllä on mahdollisuus tehdä niitä asioita. En sano, että se on uutta kansallista turvallisuutta mutta ehkä meidän nykykäsityksen mukaan sitä kansallisen turvallisuuden ydintä, niitä oikeuksia ja vapauksia," Ari pohtii.

"Ja tuo vaatii myös viranomaiselta enemmän, että me kerromme niistä asioista Ei voida enää piiloutua vaan pitää olla enemmän vuorovaikutuksessa muiden kanssa."

"Voisi ehkä sanoa, että sisäisen turvallisuuden osalta puhutaan usein nimenomaan yksilöitä ja ryhmiä kohtaavista ja heitä eri tavoin kohtaavista ilmiöistä, joilla on turvallisuusvaikutuksia, kuten rikoksista,

syrytyymisestä, köyhydestä ja niin edelleen. Mikä on kansallisen turvallisuuden osalta teidän mielestänne se liittymäpinta tai silta ihan tavalliseen suomalaiseen? Miten kansallinen turvallisuus näkyy konkreettisesti tai arjessa?"

"En tiedä onko tämä enää hyvä vastaus, mutta me olemme perinteisesti ajatelleet, että jos kansalainen ei havaitse mitään poikkeuksellista niin silloin kaikki on hyvin. Linkittyy vähän siihen, että Supon onnistumiset eivät näy missään mutta meidän epäonnistumiset sitten kyllä lävähävät sinne eetteriin," Saana naurahtaa.

"Mä tykkäsin Ari tuosta mitä sanoit, että kansalaisellehan se näkyy silloin kun valinnan mahdollisuudet säilyvät ja voi elää sitä arkea, silloinhan on kaikki mennyt hyvin. Mutta kansalaiselle ja meille kaikille olisi hyvä ymmärtää muuttuvan pelin uudet säännöt. Olemme sen äärellä, että se data mitä me kaikki kannamme on se valuutta ja vallan lähde, jolloin meidän pitää alkaa miettiä mihin minä annan sitä valuuttaa ja millä ehdoilla annan sitä. Äidilläni, joka on yli 70 vuotias, ei ole mitään ongelmaa jakaa mitä tahansa tietoa koska hän on sitä mieltä että hän on tavallinen kansalainen jonka tiedoilla ei ole mitään väliä," Valtteri sanoo.

"Ei minulla ole mitään salattavaa," sanoo Ari.

"Niin, nimenomaan. Paitsi ehkä hänen oma identiteettinsä, fyysiset sijainnit, omaisuusluettelo joistain kuvista ja niin edelleen. Peräänkuuluttaisin että ihminen ei anna rahaakaan ilmaiseksi niin en minä antaisi tätäkään. Kannattaisi ainakin miettiä mitä jakaa. Olemme uuden äärellä siinä mielessä että kaikki mitä me tehdään, muistetaan. Ihminenhan ei ole koskaan ollut tällaisessa tilanteessa, mikä on vähän pelottavaakin. Minun henkiseen kasvuuni on kuulunut oleellisesti se, että mä olen saanut mokata ja mennä eteenpäin. Mutta tänään jos mokaat, niin se voi seurata sinua vuosikymmeniä. Toisekseen se, mitä julkaisen tänään ja sanon tänään, podcastissa ei nyt näy mutta mä syön tosi paljon pastilleja ja se on ok meidän yhteiskunnassa tänään. Voinko olla varma että se on sitä kymmenen vuoden päästä? Tai voiko se olla asia joka estää minua työllistymästä? Tai heitetäänkö minut yhteiskunnasta syrjään koska vuonan 2021 tykkäsin syödä pastilleja ja puhuin siitä ääneen," Valtteri sanoo.

"Niin tai kuten tiedämme yhteiskunnallisesta keskustelusta, että joku on kymmenen vuotta sitten sanonut jotain, saattaa olla sitä tai eri mieltä tänään, mutta se on epärelevanttia, koska se käsittely on siitä näkökulmasta, että se on ikään kuin yhtä lailla läsnä tänään koska se on tallentunut sinne," Ari pohtii ja jatkaa: "Tuossa syntyy mielenkiintoinen jännite sen välille, että olemme eläneet luottamusyhteiskunnassa ja se on ollut voimavara. Puhuit äidistäsi ja hänen toimintatapansa kuulostaa sellaisen ihmisen toiminnalta, joka luottaa yhteiskuntaan ja kanssaihmissiin. Tulkitsenko oikein, että puhut sen puolesta, että vaikka meillä edelleen on syytä luottaa toisiimme niin meidän haavoittuvuudet sekä yksilöinä että yhteisöinä ovat kasvaneet?" Ari kysyy.

"Ehdottomasti. Rakas äitini luottaa ympäristöönsä, mutta hänen pihassaan, jossa hän pyörii, on lapsuudessa ollut Pertti ja Liisa. Kun taas se maailma, johon hän jakaa sitä tietoa, on miljardeja. Ja siellä miljardien joukossa on enemmän sakkia, joilla voi olla pahemmat asiat mielessä," Valtteri toteaa.

"Ja lähinnä että edes tiedostaa niitä asioita, jos päättää jakaa sitä tietoa. Että käy sen ajatuskulun läpi, että onko se viisasta ja miten se kannattaa tehdä. Tämä ei ole ehkä meidän tekemisen ytimessä mutta mekin olemme käyneet keskusteluja siitä, miten somea käytetään turvallisesti. Että jos kuvaa Instagramiin stooreja, niin ei kannata kertoa, että olen juuri nyt tässä paikassa tekemässä tätä. Jos mietin omaa Instagramin käyttöä, niin laitoin jonkun aikaa sitten seuraajilleni kysymyksen, että 'tee minusta oletuksia tämän someprofiilini pohjalta', niin sanoisin että 95% niistä oletuksista, joita ihmisillä minusta oli, osui oikeaan. Se on aika vahva se some-maailma, ja kannattaa miettiä, miten sitä käyttää ja miten siellä seikkailee," Saana sanoo.

"Ehkä yksi sellainen jännite, joka tässä nykyajassa voi olla, on se, että meillä on oikeuksia ja vapauksia, mutta toisaalta meillä on tietoisia pyrkimyksiä vaikuttaa meidän mielipiteisiin, puhutaan informaatiovaikuttamisesta. Saattaa olla nimenomaan, että ne ovat valtiollisia tai suuria toimijoita, joilla on selkeä agenda, ja jotka pyrkivät vaikuttamaan meidän käsityksiin ja kokemuksiin ja siihen, miten käytämme niitä oikeuksia ja vapauksia. Siinä tulee se yksilön vapaus, data, käyttäytyminen ja jopa yhteiskuntarauha, joka saattaa olla uhattuna. Se on ehkä sellainen uusi hyvin konkreettinen alue," Ari sanoo.

"Ja tuossa tulee se virnaomaisten kyky vastata siihen haasteeseen. Riittääkö, että lähetetään tiedotteita kansalaisille vai pitäisikö meidän olla mukana siellä somessa ja yrittää kaikin keinoin taistella tämän tyyppisiä ilmiöitä vastaan?" Saana pohtii.

"Niin, kun se informaatio perustuu siihen vapauteen, mutta jos se informaatio onkin kuplautettu, algoritmien ohjaamaa, trollien ohjaamaa, ja kaappaa meidän vapauden tietyllä tavalla muuttamalla mielenmaisemaa manipuloituun suuntaan. Siinä ollaan hankalan kysymyksen äärellä, koska jos kansallisen turvallisuuden yksi tehtävistä on ylläpitää näitä vapauksia kuten sananvapautta ja avoimuutta, niin jos sitä käytetäänkin meitä vastaan, niin se on varmaan sellainen hankala ja harmaa alue. Miten me tähän vastataan?" Ari kysyy.

"Tämä on itseasiassa esimerkki siitä asioiden hajautumisesta, että teknologia itseasiassa kiihdyttää meidän eriytymistä mikä on haasteellista. Disinformaatioon vastataan yleensä lähdekriittisyydellä ja tietojen tuottamisella ja niin edelleen. Mutta kiinnitän huomiota siihen, että meidät on opetettu siihen lähdekriittisyyteen ja että pitää saada tietoa monesta eri näkökulmasta. Mutta tässä uudessa maailmassa, kuka meistä käyttää mitään muuta kuin Googlea? Se on yrityksen hallitsema salainen algoritmi, joka tuo meille meidän todellisuuden. Tuo on vain yksi uusi näkökulma siihen, että siihen erilaisen tiedon ja jonkun muun ohjaaman tiedon kuin perinteisen tiedontuottajan, median tai akatemian, niin meillä alkaa olla uusi tiedon primäärilähde, joka on koodarin tuottama algoritmi," Valteri sanoo.

"Se on jotenkin pelottavaa, kuinka sitä ei huomaa, että esimerkiksi Google tuottaa sinulle sitä tiettyä tietoa. Aina välillä, kun käyn poistamassa Googlesta kaikki ne mainos oikeudet ja tiedot minusta, niin yhtäkkiä saan ihan eri hakutuloksia. Huomasin myös Youtubessa, että kun olin poistanut Googlen tiedot minusta, niin löysin hirveästi uutta musiikkia, mitä en olisi koskaan muuten löytänyt, koska Google syötti minulle vain sitä mitä olin aikaisemmin kuunnellut. Yliopistolla neuvottiin käyttämään Duckduckgo-selainta, mutta se on jäänyt valitettavasti," Eeva pohtii.

"Niin se jää, eikä ole jännä?" Valteri sanoo.

Viime jaksossa puhuttiin sisäiseen turvallisuuteen nyt ja tulevaisuudessa keskeisesti vaikuttavista muutosvoimista, kuten datatalouden noususta, ilmastonmuutoksesta ja demokratian ja osallisuuden murroksesta. Millaisessa muutoksessa kansallinen turvallisuus nyt sitten on? Mitkä ovat kansallisen turvallisuuden merkittävimpiä muutosvoimia tai uhkakuvia? #Pitääköollahuolissaan?" Eeva kysyy.

"Mä otin oikein kuvan tänne mukaan, jossa ollaan avattu miltä tämä näyttää meidän näkökulmasta. Täällä on uhkien tietoteknistyminen ja siihen liittyen vakoilu, globaali maailmanjärjestyksen murros ja teknologinen kamppailu, ja kriittinen infra ja sen yhä suurempi haavoittuvuus. Me näemme myös terrorismin, kuinka se kehittyy koko ajan monimutkaisemmaksi, ja äärioikeisto on tullut tuohon radikaalin islamismen rinnalle. Ja siinä erityisesti internet ympäristönä ja radikalisaation alustana. Sitten on ilmastonmuutos ja siihen liittyvä väestöliikkeiden ennakointi sekä yhteiskunnan polarisaatio ja sen vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen. Jos miettii perinteistä suojelupoliisia niin nämä eivät ehkä tulisi ensimmäisinä mieleen, että Supo keskittyy näihin. Mutta ne mihin me käytämme meidän tiedusteluvälineitä, niin nämä ovat ne mistä me olemme huolissaan," Saana vastaa.

"Minäkin olen huolissaan, mutta olen sellainen ihminen," Valtteri sanoo.

"Sä sopisit meille!" Saana huudahtaa.

"Podcast loppuu ja siirrytään työhaastatteluun," Ari nauraa.

"Mutta minun huoleni, tai otan askeleen taaksepäin. Kun puhun teknologiasta ja datasta, niin tosi monesti se menee sellaiseen instrumentaaliseen käyttöön, miten käytämme sitä johonkin. Mutta huoleni tulee sieltä, missä se data on. Kun puhutaan yhteiskunnan polarisaatiosta, niin minä puhun datan polarisaatiosta ja sen sijainnin polarisaatiosta. Ehkä mainitsinkin aiemmin, kuinka se on USA:n ja kiinalaisten yritysten hallussa, ja huoli nousee siitä, että EU:lla ei ole sitä. EU:n valta on monesti regulatiivinen, eli EU pystyy hallitsemaan, kuka tulee sen 400 miljoonan ihmisen markkinoille, eli raha. Mutta jos raha ei ole millä on väliä, vaan data on se uusi valuutta ja vallan lähde, niin jos olisin investoija ja miettsin mihin laittaisin mun rahat, niin laittaisinko rahat sinne, mikä on tosi reguloitu ja sakotettu paikka, ja jossa on 400 miljoonaa ihmistä, vai investoisinko sinne mikä on paljon vapaammin saavutettavissa ja siellä on 7,5 miljardia ihmistä. Vähän pelkään, että meidän pitäisi EU:na ja Suomena herätä tähän datan määrän ongelmatiikkaan, että meillä ei ole sitä datamäärää mikä esimerkiksi Kiinalla on, kun siellä miljardi plus ihmistä 24/7 365 vuodessa luo tietokantaan dataa, jossa on tekoälylle ihmisen käyttäytymisen koulutusmateriaalia. Se on tähtitieteellinen ero siinä datan määrässä. Jos hyväksymme, että data on uusi valuutta ja vallan lähde, niin me olemme jäljessä," Valtteri sanoo.

"Jos ymmärrän oikein, niin puhut myös siitä kyvystä aseistaa, ikään kuin militarisoida se data tietyllä tavalla. Eli halutessaan joku vihamielinen toimija voi muuttaa sen sellaiseksi, että sen voi muuttaa perinteistä väkivallan uhkaa vastaavaksi?" Ari pohti.

"Toki se aseellistaminen on iso pointti, mutta myös se valikoiman luominen. Jos minulla on tuossa aarrearkku, joka kertoo minulle mistä kaikki ihmiset tykkäävät, niin olen merkittävässä etulyöntiasemassa luomaan uutta bisnestä. Ja olemme siinäkin jälkimatalla. Jos tämä muodostaa sen uuden todellisuuden, niin se on koulutusmateriaali myös meille ihmisille. Se on enemmän kuin aseellinen tai uhkaelementti, se on taloudellinen, poliittinen, kulttuurinen, sivistyksellinen takamatka," Valtteri täydentää.

"Ehkä hieman vaikeampi kysymys, mutta olemme pyrkineet pitämään tätä jonkun verran esillä. Niin ei kai voi olla, että tulevaisuus on aina uhkia tai kielteisiä kehityksiä täynnä, eli mitä myönteisiä kehityskulkuja näette kansalliselle turvallisuudelle?" Ari kysyy.

"Tuo on tosi vaikea kysymys, tuo välillä tulee eteen. Kun käy pitämässä esityksiä niin porukka kysyy, olisiko teillä jotain positiivista sanottavaa. Mä ehkä uskon, että se yhdessä tekeminen on mennyt eteenpäin, ainakin jos katsoo omaa työtä. Me tehdään enemmän yhdessä kuin koskaan aiemmin ja siihen pistäisin toivoa," Saana sanoo.

"Mä lähtisin myös tuosta. Mehän olemme ihmiskunnan suurimpien ja jännittävimpien muutosten äärellä, ja jos se ei ole inspiroivaa niin en tiedä mikä on. Meillä alkaa olla mahdollisuuksia mihin meidän esi-isillä ei ole ollut mitään mahdollisuuksia. Puhutaan realistisesti kuolemattomuudesta, siitä että täällä on robotteja ja lentäviä autoja, jotka aikaisemmin ovat olleet scifiä. Se meidän mahdollisuuksien kirjo, vaikka aiemmin siitä puhuttiin negatiivisesti, niin se on myös positiivista, että se pelikirja on paljon avoimempi. Mutta yhteistä sekä hyvälle että huonoille on, että ne logiikat siellä alla, yhteistoiminnan logiikat ja toimijuuden tunnistamisen logiikat, ovat erilaisia kuin aiemmin. Jos halutaan välttää se paha ja ottaa se hyvä käyttöön niin meidän pitää keskittyä niihin," Valtteri sanoo.

"Voiko ajatella utopistisesti, että se jatkuva keskinäisriippuvuuden kasvu johtaa siihen, että tarvitsemme toisiamme niin paljon, että se aiempi kilpailuun rakentuva maailmanjärjestys jossa suurvallat kilpailevat, ei enää olekaan tai ei enää jaeta sitä rajallista kakkua ja valtasfääriä, vaan keskinäisriippuvuus johtaa siihen,

että meidän on pakko ratkaista yhdessä niitä isoja ongelmia kuten ilmastonmuutos. Olsiiko se kansallisen turvallisuuden auringonnousu, että siitä meidän keskinäisriippuvuudesta tulisi suojaa?

"Toivottavasti," Saana.

"Ihanan optimistinen ajatus," Eeva sanoo.

"Why can't we all just get along?" Ari naurahtaa.

"Tuo on hyvä loppukaneetti," Valtteri sanoo.

"Minulla on vielä viimeinen kysymys. Jos saisitte tehdä yhden asian Suomen turvallisuuden parantamiseksi laajasti, niin mikä se olisi?" Eeva kysyy.

"Liittyy ehkä siihen mistä alussa puhuttiin eli siilomaisuudesta, ja tässä Arin loppupuheenvuorossa tuli se yhteistyö, niin siihen liittyen toivoisin, että päättäjillä ja viranomaisilla olisi kyky katsoa asioita kokonaisuuksina, että hahmotettaisiin paremmin kokonaisuuksia," Saana vastaa.

"Minun nousee samasta hengestä ja se on se, että haluan alleviivata, että se vanha maailman ei ole mennyt mihinkään ja elämme sen kanssa edelleen. Sen rinnalle on tullut uutta toimintalogiikkaa, ja haluaisin, että sitä vanhaa ei unohdeta. Haluaisin, että tämän uuden maailman logiikka otettaisiin sellaisenaan vastaan eikä yritettäisi tunkea vanhan maailman logiikkaa siihen uuteen, koska se ei tule toimimaan," Valtteri sanoo.

"Kiitos, tämä on ollut valtavan inspiroiva keskustelu. Jäämme Arin kanssa pureksimaan näitä asioita. Kiitos, että pääsitte Tuovicastiin vieraiksi Saana ja Valtteri!" Eeva toteaa.